

Kunnanjohtajan talousarvioesitys

2026 talousarviota on valmisteltu koko kuntakentällä suurten epävarmuuksien keskellä. Kuntakenttään on tehty viime vuosina historiallisen suuria muutoksia; 2023 sote-uudistus, 2025 TE-uudistus, kuntouttavan työtoiminnan palauttaminen kuntiin vuonna 2027, kiinteistöverouudistus ehkä vuonna 2028. Tällä hetkellä julkisen talouden kehitys on pysähdyksissä. Vallitseva maailmantilanne, valmiuden ja varautumisen haasteet lisäävät jatkossakin valtiontalouden paineistusta. Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistus ja ns. norminpurkutalkoot antavat vielä odottaa valmistumistaan ja kuntien rahoitustilanne on hyvin epävakaa. Pienten kuntien pärjääminen riippuu siitä, mitkä kunnan tehtävät jatkossa ovat ja miten niitä voi hoitaa.

Punkalaitumen kuntaa haastaa muiden maalaiskuntien tavoin epäsuotuisa väestörakenne ja sen heijastevaikutukset. Syntyvyyden romahdus on kuitenkin niin raju, että ihmisten on vaikea mieltää tulevan muutoksen suuruutta. Peruskouluikäisten määrä tulee vähenemään dramaattisesti. Kehitys on lähivuosien osalta vääjäämätön, sillä tulevien vuosien koululaiset ovat syntyneet jo nyt. Entistä useammassa kunnassa tullaan olemaan jo lähivuosina tilanteessa, jossa lapsia ei ole edes yhtä koululuokallista. Viisaus alkaa tosiasioista, joka vaatii päättäjiltä rohkeutta ja uudistuskyykyä. Ala-aste ikäisten lasten määrä vähenee Punkalaitumella viidessä vuodessa n. 39 %:a, joten palvelutarpeen muutokseen on lähdetty reagoimaan kouluverkkoselvityksen turvin.

Punkalaitumen kunta lähtee talousarviovuoteen hyvästä ja vakaasta tilanteesta. Kunnan toiminta kuluvana vuonna on toteutunut suunniteltua paremmin ja kunnan taseessa on ylijäämää vuoden 2025 lopussa n. 6 milj. euroa. Kunta tarjoaa huomattavasti lakisääteisiä parempia ja laadukkaampia palveluita, joista saamme olla ylpeitä. Pienessä kunnassa kannattaa jatkossakin keskittyä perustyöhön, yhdessä tekemiseen ja positiivisen vireen ylläpitämiseen.

Vuoden 2026 talousarvio on laadittu ylijäämäiseksi 215 500 euroa.

Tuottoja on kasvatettu ja kuluja pienennetty, joten toimintakate on peräti 5,3 %:a parempi vuoden 2025 talousarvioon nähden. Verotuloja arvioidaan kertyvän 5 536 000 euroa (kunnallisveroa 4 288 000, yhteisöveroa 477 000 ja kiinteistöveroa 771 000). Valtionosuuksia on arvioitu 3 558 400 euroa. Rahoitustulojen ja menojen arvioidaan olevan yhteensä -61 800 euroa. Vuosikatteeksi muodostuu 1 269 000 euroa ja se riittää kattamaan -1 081 900 euron poistot. Tilikauden tulokseksi arvioidaan 215 500 euroa.

Vuoden 2026 investointien menot ovat 2 147 000 euroa.

Yksittäinen suurin investointi on runkovesilinjän uusiminen Kanteenmaan vedenottolaitoksen ja alavesisäiliön välille. Muutoin investoinnit pidetään alhaisina. Investoinnit katetaan kassavaroin, joten kunnan lainakanta ei kasva. Talousarviossa lainakanta lyhenee 400 000 eurolla, joten velkavastuu vuoden 2026 lopussa on 5 265 000 euroa eli noin 2 065 euroa per asukas (kuntien ka lainamäärä 3 349 €/as.).

Kunnan strategia ”Punkalaitumen polku” ohjaa laadukasta palvelutuotantoamme. Luotamme siihen, että aktiivisella ja positiivisella

otteella on mahdollisuus lisätä kunnan ja asumisen vetovoimaa. Tavoitteenamme on kehittää toimintaprosesseja, työtapoja ja yhteistyötä sekä osallistaa sidosryhmiä ja panostaa kunnan arvojen mukaiseen toimintaan niin organisaation sisällä kuin sen ulkopuolella.

Punkalaitumen tavoitteena on olla haluttu asuinpaikka, jossa asukkailla on työtä, hyvät peruspalvelut ja turvallinen ympäristö. Lähtökohtana kehittämistyölle ovat kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen, kuntalaisten turvallisuus ja työssäkäyntiedellytykset. Hyvä palvelujen laatu, tavoitteellinen yhteistyö yritysten ja järjestöjen kanssa elinkeinojen kehittämiseksi ja aktiivinen viestintä ovat tulevan vuoden toiminnan kärkenä.

Kunnan tavoitteena on kartoittaa kiinteistöt ja luokitella ne esim. A-, B-, C-luokkiin käyttöasteen, kunnan ja tarpeellisuuden mukaan, sekä suunnitella ja järjestellä toimintoja niin, että kiinteistömassaa onnistuttaisiin pienentämään. Otetaan käyttöön ensimmäistä kertaa ns. osallistava budjetointi, mihin osallistetaan kuntalaisia pohtimaan, mihin he haluaisivat 5 000 euroa käyttää. Punkalaitumen kunnan ja Punkalaitumen yrittäjäyhdistyksen kanssa on tavoitteena solmia elinvoimalupaus. Valmistaudutaan kuntouttavan työtoiminnan siirtymiseen takaisin kunnille vuoden 2027 alusta.

Selvitämme myös, pitäisikö meidän yhdessä muodostaa Läntisen Pirkanmaan rakennusvalvonta-alue yhdessä Sastamalan, Ikaalisen, Parkanon, Hämeenkyrön ja Kihniön kanssa. Ympäristöterveydenhuollon osalta kuulumme jo Sastamalan ympäristöjaostoon ja työllisyyden osalta Läntisen Pirkanmaan työllisyyslautakuntaan. Ehkä jatkossa tarvitsemme myös yhteisen rakennus- ja ympäristölautakunnan. Ja tietenkin kouluverkkoselvityksen myötä on tartuttava uudistuksiin, jottei oppilaskohtainen yksikköhinta nouse tulevaisuudessa kohtuuttomaksi.

Talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tarkkaa ja järjestelmällistä talouden seurantaa. Kustannusrakenteen kehitys ja laadukkaiden palveluiden varmistaminen edellyttävät myös entistä tiiviimpää yhteistoimintaa lähialueen kuntien, hankkeiden ja järjestöjen kanssa.

Henkilöstö on kunnan tärkein resurssi.

Ilman osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä kokonaisuus ei toimi. Kunnan hyvän arjen takaavien toimintojen turvaamiseksi sekä henkilöstön hyvinvoinnin varmistamiseksi haluamme yhdessä luoda kuntaan elinvoimaa ja mahdollistaa edellytykset kunnan positiiviselle tulevaisuudelle.

Haluan kiittää koko kuntaorganisaatiotamme,

niin kunnan henkilöstöä kuin luottamushenkilöitä, hyvähenkisestä ja tehokkaasta talousarvioprosessin läpiviemisestä. Koko prosessin ajan on vallinnut yhteinen tahtotila ja vahva luottamus tulevaan, suunniteltujen kehittämistoimien onnistumiseen ja tulosten näkymiseen myös pitkällä aikavälillä. Kantavana ajatuksena on ollut koko talousarvioprosessin ajan luottamus siihen, että kuntamme panostukset toimintaan ja kehittämiseen alkavat tuottaa toivottua tulosta. Olen suuresti ilahtunut ja kiitollinen hyvästä yhteistyöstä, kuuntelemisesta, aktiivisesta ja kaikkien mielipiteitä kunnioittavasta vuorovaikutuksesta sekä yhteen hiileen puhaltamisesta.

Punkalaidun voi menestyä vain, jos se on hyvä ja osallistava verkosto, johon kaikki ihmiset ja seutukunnat voivat osallistua ja antaa panoksensa.

Toivotan meille kaikille menestystä tässä työssä!

Valmistelija	hallintojohtaja ja kunnanjohtaja
Lisätietoja	hallintojohtaja Tiina Mäkiranta, puh. 040 138 2312.
Esittelijä	kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2027-2028.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kunnanvaltuusto 15.12.2025
81/02.02.00/2025

Esittelijä	kunnanhallitus
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2027-2028.
Päätös	